

APP HELPT PERSONEN MET DEMENTIE ZELF TE BESLISSEN

‘Zit u graag in bad? En wilt u sondevoeding?’

12 OKTOBER 2015 | Van onze redacteur Wouter Woussen

Een Kortrijks rusthuis werkt aan een app om personen met dementie mee te laten beslissen over hun levenseinde. De app heeft nog geen naam en zal pas klaar zijn in het voorjaar, maar won nu al een prijs.

[Mail](#)

[Print](#)

[Corrigeer](#)

Ivan Vandecandelaere: ‘Je kunt het cru vinden om al snel over doodgaan te praten, maar die mensen denken daar sowieso veel over na.’ [Brecht Van Maele](#)

‘Die meneer heeft een hartstilstand en moet gereanimeerd worden.’ Een jonge vrouw toont een foto op een iPad aan Alice (98). Alice frons en lost een ‘o’ van medeleven.

‘Zou jij dan gereanimeerd willen worden?’, vraagt de vrouw. Alice weet daar weinig op te zeggen, behalve dit: ‘Ik ben bijna honderd, wat kun je nog verlangen?’

De vrouw toont nog een foto, van een vallende ster, en vraagt wat de grootste wens is van Alice. ‘Dat we allemaal goed overeenkomen en dat we geen ruzie hebben.’

‘En als je iets voor jezelf zou wensen?’ ‘Nog een beetje leven. Dat zal nogal een feest zijn als ik honderd word. Dan gaan we dansen. *Sous les ponts de Paris*, ken je dat?’

‘Het liedje?’

‘Een wals!’

En Alice begint te zingen: ‘*Sous les ponts de Paris, lorsque descend la nuit...*’

Filmpjes

Ivan Vandecandelaere is referentiepersoon dementie in woon- en zorgcentrum De Ruyschaert in Marke, een deelgemeente van Kortrijk. Zijn computer staat vol filmpjes zoals dat met Alice: korte vraaggesprekken met bewoners in verschillende stadia van dementie. Ze vertellen eerst of ze graag in de tuin zitten, of ze graag in bad gaan en welk eten ze lekker vinden. Daarna wordt hen gevraagd welke levensverlengende medische zorgen ze nog zien zitten.

Woonzorgcentra worden al jaren aangemoedigd om via zulke gesprekken aan vroegtijdige zorgplanning te doen, maar er was geen leidraad om zo’n gesprek te voeren. Omdat het niet gemakkelijk is om met personen met dementie een gestructureerd, doelgericht gesprek te hebben over toekomstplannen rond reanimatie of sondevoeding, hebben ze bij De Ruyschaert beslist om daarvoor een app te ontwikkelen. De app werd dit weekend bekroond met de prijs ‘Passie voor palliatieve zorg’, een driejaarlijkse prijs die voor het eerst werd uitgereikt door de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen.

Sterk ras

De gesprekken op de computer van Vandecandelaere zijn gemaakt met een pilootversie van de app. Alle thema’s – pijn, voeding, geloof, medicatie... – staan naast elkaar op een startscherm, zodat de interviewer gemakkelijk kan switchen als het gesprek een wending neemt. Bij elke vraag hoort een foto. Al kort na de opname van een nieuwe bewoner, krijgt de familie het voorstel om een video te maken. ‘Je kunt het cru vinden om met de familie van een nieuwe bewoner al meteen een gesprek te voeren over doodgaan, maar in de praktijk valt dat zelden verkeerd. Die mensen denken daar sowieso veel over na.’

Als nu beslist moet worden of een persoon met dementie nog wordt gereanimeerd of naar het ziekenhuis gebracht, wordt vaak geen rekening gehouden met wat die persoon zelf wil. Meestal is dat ook niet meer mogelijk. Met deze video’s kan het wel. Ze kunnen voorkomen dat familieleden in een patstelling terechtkomen, bijvoorbeeld

dS De Standaard

omdat het ene kind meent te weten dat mama ‘van een sterk ras is dat nooit opgeeft’ en het andere denkt ‘dat een operatie echt niet meer hoeft’.

Zondagse mis

Soms lukt een gesprek niet en moet je later opnieuw proberen. Soms is de concentratie te snel weg en doe je het beter in twee keer. Niet elke bewoner vertelt even levendig als Alice, maar ook heel moeizame gesprekken zijn zinvol. Eén bewoonster laat verschillende vragen onbeantwoord, maar zegt telkens opnieuw dat ze veel kwijt is en dat het niet goed gaat. Ook dat kan helpen om een beslissing te nemen over haar levenseinde. Zelfs als je uit een heel gesprek alleen kunt concluderen dat iemand graag in bad zit of niet naar de zondagse mis wil, is het niet voor niets geweest.

Om de vragen juist te formuleren is samengewerkt met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. De kunst is om heldere, niet-suggestieve vragen te stellen, zegt Vandecandelaere. ‘Je vertelt geen gruwelverhaal over sondevoeding, maar geeft een onverbloemd beeld van wat het is.’

Mona Lisa

In het voorjaar zou de app beschikbaar moeten zijn voor andere instellingen. Een naam heeft hij nog niet. ‘VZD-scan’, van ‘vroegtijdige zorgplanning dementie’, klinkt volgens Vandecandelaere te klinisch. Een poëtischer alternatief is ‘Mona Lisa’, omdat personen met dementie soms even enigmatisch zijn als haar glimlach. ‘Voor ik het vergeet’ lijkt de beste kanshebber.

Een paar maanden voor ze honderd zou worden, brak Alice haar heup. Op weg naar het ziekenhuis kreeg ze een hartstilstand. Drie uur later is ze gestorven.

LEES MEER OVER:

[Dementie, Palliatieve zorgen](#)